

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 27. november 2009 (30.11)
(OR. en)**

**Institutsioonidevaheline dokument:
2009/0050 (CNS)**

16772/09

LIMITE

**DROIPEN 162
MIGR 108**

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Nõukogu
Eelm dok nr:	15996/09 DROIPEN MIGR 103
Teema:	Ettepanek: [...], milles käsitletakse inimkaubanduse ennetamist ja selle vastast võitlust ning ohvrite kaitset ja millega tunnistatakse kehtetuks raamotsus 2002/629/JSK –Justiits- ja siseküsimuste nõukogu 30. novembri –1. detsembri 2009. aasta istungi poliitiline mõttevahetus

I. SISSEJUHATUS

Komisjon esitas 26. märtsil 2009 nõukogu raamotsuse ettepaneku, milles käsitletakse inimkaubanduse ennetamist ja selle vastast võitlust ning ohvrite kaitset ja millega tunnistatakse kehtetuks raamotsus 2002/629/JSK.

Justiits- ja siseküsimuste (JSK) nõukogu 23. oktoobri 2009. aasta istungil võttis nõukogu teadmiseks ülevaate olukorrast ja lahendas suurema osa ettepaneku tekstiga seotud lahendamata küsimusi ning see võimaldas jõuda väga lähedale kokkulepitud tekstile, kaasa arvatud põhjenduste osas.

Pärast nõukogu oktoobrikuist istungit arutas COREPER seda ettepanekut lühidalt 20. novembril 2009.

DK, DE, IE, FR, SI, NL ja SE delegatsioonil on ettepaneku suhtes parlamentaarse analüüsi reservatsioon. Lisaks on ühel delegatsioonil reservatsioon artikli 1 lõike 3 ja artikli 3 lõike 2 punkti c suhtes ning 20. novembril 2009 toimunud COREPERi koosolekul esitas LV keelelise analüüsi reservatsiooni.

II. NÕUKOGULE EDASTATUD KÜSIMUSED

Eespool toodut arvestades kutsutakse nõukogu üles

- **kiitma** lisas esitatud teksti **heaks** kui nõukogu praeguste ühiste seisukohtade kajastuse selles küsimuses, eeldusel, et seda teemat tuleb hiljem Lissaboni lepingu seisukohast täiendavalt analüüsida.

See poliitiline mõttevahetus peaks eesistujariigi arvates keskenduma küsimusele, kuidas liit võiks saavutada edu võitluses inimkaubandusega, lähtudes meetmedokumendist, mis on esitatud dokumendis 11450/5/09 REV 5 CRIMORG 103 JAIEX 49 RELEX 618 JAI 432 ning temaatilise mõttevahetuse taustteabest dokumendis 16723/09 CRIMORG 17 JAIEX 92 RELEX 1141 JAI 883 DROIPEN 161 MIGR 107.

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 29, artikli 31 lõike 1 punkti e ning artikli 34 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust¹

ning arvestades järgmist:

- (1) Inimkaubandus on raske kuritegu, mis sageli toimub organiseeritud kuritegevuse raames ja millega kaasneb inimõiguste ränk rikkumine.
- (2) Euroopa Liit on võtnud endale ülesande ennetada inimkaubandust ja selle vastu võidelda ning kaitsta inimkaubanduse ohvrite õigusi. Sel eesmärgil võeti vastu nõukogu 19. juuli 2002. aasta raamotsus 2002/629/JSK inimkaubanduse vastu võitlemise kohta² ning ELi kava inimkaubanduse tõkestamise ja selle vastase võitluse heade tavade, standardite ning korra kohta³ (2005/C 311/01).
- (3) Käesoleva raamotsusega võetakse vastu inimkaubanduse vastast võitlust käsitlev ühtne ja terviklik lähenemisviis. Rangem ennetamine, süüdistuste esitamine ning ohvrite õiguste kaitse on käesoleva raamotsuse peamised eesmärgid. Lapsed on sotsiaalselt kaitsetumad ja seepärast ähvardab neid suurem oht inimkaubanduse ohvriks langeda. Vastavalt 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonile⁴ tuleb käesoleva raamotsuse sätete kohaldamisel esmatähtsaks pidada lapse parimaid huvisid.

---

¹ ELT C ..., ..., lk ...

² EÜT L 203, 1.8.2002, lk 1.

³ ELT C 311, 9.12.2005, lk 1.

⁴ ÜRO lapse õiguste konventsioon, vastu võetud, avatud allakirjutamiseks, ratifitseerimiseks ja ühinemiseks ÜRO peaassamblee 20. novembri 1989. aasta resolutsiooniga 44/25.

(4) 2000. aastal vastu võetud riikidevahelise organiseeritud kuritegevuse vastast ÜRO konventsiooni täiendav ÜRO protokoll inimestega, eelkõige naiste ja lastega kauplemise takistamise, sellise kauplemise vastu võitlemise ja selle eest karistamise kohta¹ ning 2005. aasta Euroopa Nõukogu inimkaubandusvastaseid meetmeid käsitlev konventsioon² on olulised sammud inimkaubanduse vastase võitluse alal tehtava koostöö parandamisel.

(5) Inimkaubanduses hiljuti asetleidnud arengutele reageerimise eesmärgil määratletakse käesoleva raamotsusega inimkaubandus laiemalt kui seda tehti raamotsusega 2002/629/JSK ning seetõttu hõlmatakse käesoleva raamotsusega täiendavaid ärakasutamise vorme.

Käesoleva raamotsuse kontekstis tuleks pealesunnitud kerjamist käsitada sunniviisilise töö või teenusena, nagu see on määratletud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 29. juuni 1930. aasta sunniviisilise või kohustusliku töö konventsiooniga nr. 29. Sellest tulenevalt käsitatakse kerjamise ärakasutamist inimkaubandusena üksnes sellisel juhul, kui olemas on sunniviisilise töö või teenuse kõik elemendid. Asjaomase kohtupraktika kohaselt tuleks sellise teenuse osutamiseks antud nõusoleku kehtivust hinnata üksikjuhtumipõhiselt. Juhul, kui sellist teenust osutab laps, ei tohiks tema nõusolekut mingil tingimusel kehtivaks lugeda.

Mõistet „ärakasutamine kuritegelikes toimingutes” tuleks käsitada muu hulgas ärakasutamisena taskuvarguste, poevarguste ja teiste sarnaste tegevuste toimepanemises, mille eest määratakse kriminaalkaristus ja mis toovad rahalist kasu.

Määratlus hõlmab ka inimkaubandust elundite eemaldamise eesmärgil, mille võib siduda elunditega kauplemisega ja mis kujutab endast inimväärkuse ja füüsilise puutumatuse ränka rikkumist.

---

¹ Riikidevahelise organiseeritud kuritegevuse vastast ÜRO konventsiooni täiendav ÜRO protokoll inimestega, eelkõige naiste ja lastega kauplemise takistamise, sellise kauplemise vastu võitlemise ja selle eest karistamise kohta, sõlmitud 2000. aastal Palermos.

² Euroopa Nõukogu inimkaubandusvastaseid meetmeid käsitlev konventsioon, sõlmitud 16. mail 2005 Varssavis, Euroopa Nõukogu lepingud, nr 197..

(6) Käesolevas raamotsuses sätestatud karistusmäärad kajastavad liikmesriikide kasvavat muret inimkaubanduse kui nähtuse arengute üle. Kuriteo raskusastet arvestades peaksid karistused seetõttu olema tõhusad, hoiatavad ja proportsionaalsed. Kui käesoleva raamotsuse alusel viidatakse üleandmisele, tuleks seda viidet tõlgendada vastavalt nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsusele 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta. Kui tegemist on eriti raske kuriteoga, näiteks kui ohvri elu on ohtu seatud või kui kuriteoga on kaasnenud raske vägivalla kasutamine või kui kuritegu on toime pandud eriti kaitsetu ohvri, näiteks lapse suhtes, peaks see kaasa tooma karmimad karistused.

(7) Inimkaubanduse ohvrid peaksid olema asjaomaste liikmesriikide õigussüsteemide aluspõhimõtete kohaselt kaitstud süüdistuse esitamise või karistuse määramise eest sellise kriminaalse tegevuse puhul nagu valedokumentide kasutamine või prostitutsiooni ja immigratsiooni käsitlevates õigusaktides nimetatud rikkumised, mida nad on olnud sunnitud toime panema otseselt inimkaubanduse ohvriks langemise tagajärjel. Sellise kaitse eesmärk on tagada ohvrite inimõiguste tunnustamine, ära hoida uut ohvrikslangemist ning julgustada neid esinema tunnistajatena kriminaalmenetlustes kuriteo täideviijate vastu. See kaitse ei välista süüdistuse esitamist või karistust õigusrikkumiste eest, mida isik on toime pannud või milles ta on osalenud tahtlikult.

(8) Inimkaubandusena käsitatavate kuritegude eduka uurimise või nende eest edukalt süüdistuse esitamise eesmärgil peaksid organiseeritud kuritegevuse või teiste raskete kuritegude juhtumite puhul kasutatavad uurimisvahendid, mis võivad hõlmata telefonikõnede pealtkuulamist ja kirjavahetusega tutvumist, varjatud jälgimist (sealhulgas elektroonilist jälgimist), pangakontode jälgimist või muud finantsuurimist, olema kättesaadavad neile, kelle ülesanne on kõnealuste kuritegude uurimine või nende eest süüdistuse esitamine.

(9) Kui direktiiviga 2004/81/EÜ¹ nähakse ette elamisloa väljastamine kolmandate riikide kodanikest inimkaubanduse ohvritele ning direktiiviga 2004/38/EÜ² reguleeritakse ELi kodanike ja nende perekondade õigust kasutada vaba liikumise ja elamise õigust liikmesriikide territooriumil, muu hulgas pakkudes kaitset väljasaatmise eest, siis käesoleva raamotsusega kehtestatakse eraldi kaitsemeetmed kõikide inimkaubanduse ohvrite jaoks.

---

¹ ELT L 261, 6.8.2004, lk 19.

² ELT L 158, 30.4.2004, lk 77.

Sellest tulenevalt ei käsitleta käesolevas raamotsuses nende inimeste liikmesriikide territooriumil elamise asjaolusid ega muid ühenduse pädevuses olevaid küsimusi.

(10) Inimkaubanduse ohvritel peab olema võimalus oma õigusi tõhusalt kasutada. Seetõttu peaks abi ja toetus olema ohvritele kättesaadav enne kriminaalmenetlust, selle ajal ja asjakohase aja jooksul pärast seda. Abistamine ja toetamine peaks hõlmama vähemalt minimaalsel hulgal selliseid meetmeid, mis on vajalikud, et anda ohvrile võimalus toibuda ja inimkauplejate käest pääseda. Selliste meetmete praktilisel rakendamisel tuleks lähtuvalt riiklike menetluste kohaselt läbiviidud individuaalsest hinnangust arvesse võtta asjaomase isikuga seotud asjaolusid ja tema vajadusi.

Inimesele tuleks anda abi ja toetust alates hetkest, kui on põhjendatult alust arvata, et ta on inimkaubanduse ohver, ja see ei tohiks oleneda tema valmisolekust esineda tunnistajana.

Abi tuleb tingimusteta osutada seni, kui pädevad asutused on teinud lõpliku otsuse järelemõtlemisaja ja elamisloa kohta või muul viisil kinnitanud, et isik on inimkaubanduse ohver. Kui pärast tuvastamismenetluse lõpuleviimist või järelemõtlemisaja möödumist ei ole isikut tunnistatud elamisloa saamise tingimustele vastavaks või ta ei ole muude tingimuste kohaselt riigi seaduslik elanik, ei ole asjaomane liikmesriik kohustatud jätkama abistamist ja toetamist käesoleva raamotsuse alusel.

Vajaduse korral ja arvestades selliseid asjaolusid, nagu kuriteo raskete füüsiliste või psüühiliste tagajärgede tõttu jätkuvat ravi või ohtu ohvri turvalisusele avalduste tõttu, mida ta on teinud kriminaalmenetluse käigus, tuleks abistamist ja toetamist jätkata asjakohase aja jooksul pärast kriminaalmenetluse lõppu.

(11) Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta raamotsuses 2001/220/JSK ohvrite seisundi kohta kriminaalmenetluses on ohvritele sätestatud kriminaalmenetluste puhul rida õigusi, sealhulgas õigus kaitsele ja hüvitisele.

Lisaks tuleks inimkaubanduse ohvritele teha kättesaadavaks õigusnõustamine ja juriidilise esindaja kasutamisele muu hulgas hüvitise taotlemise eesmärgil. Õigusnõustamise eesmärk on anda ohvritele võimalus saada teavet ja nõuandeid mitmesuguste nende käsutuses olevate võimaluste kohta. Õigusnõustamist ja juriidilist esindajat tuleks võimaldada tasuta vähemalt sel juhul, kui ohvril ei ole piisavalt rahalisi vahendeid, arvestades liikmesriigisiseseid menetlusi. Tõenäoliselt puuduvad sellised vahendid eriti lapsohvitel ja nendele tuleks õigusnõustamist ja juriidilist esindamist tegelikkuses võimaldada tasuta. Lisaks peaksid ohvrid lähtuvalt riikliku korra kohaselt läbiviidud individuaalsest riskihindamisest olema kaitstud kättemaksu, hirmutamise ja uuesti inimkaubanduse ohvriks langemise eest.

(12) Need inimkaubanduse ohvrid, kes kannatavad väärkohtlemise või alandava kohtlemise (seksuaalne ärakasutamine, vägistamine, orjusega sarnanevates tingimustes hoidmine või elundite eemaldamine) tagajärgede all, mis võivad kaasneda inimkaubandusega, peaksid kriminaalmenetluse ajal olema kaitstud uue ohvrikslangemise ja lisatraumade eest. Sel eesmärgil peaks inimkaubanduse ohvritele lähtuvalt iga ohvri individuaalsetest vajadustest kriminaaluurimise ja -menetluse ajal osaks saama erikohtlemine. Individuaalsete vajaduste hindamisel tuleks võtta arvesse selliseid asjaolusid nagu ohvri vanus, tervis, rasedus, puue või muud isiklikud tegurid ning kõnealuse isiku suhtes toime pandud kuriteo füüsilised ja psühholoogilised tagajärjed. Otsused selle kohta, kas ja millal sellist kohtlemist kohaldada, tuleb teha vastavalt kohtu kaalutusõigust, kohtupraktikat või kohtu antud suuniseid käsitlevate siseriiklike õigusaktide ja normidega määratud alustel ja üksikjuhtumite kaupa.

(13) Lisaks kõikidele inimkaubanduse ohvrite käsutuses olevatele meetmetele peaksid kõik liikmesriigid tagama, et lapsohvritele on kättesaadavad spetsiaalsed abi-, toetus- ja kaitsemeetmed. Neid meetmeid tuleks võtta lapse parimaist huvidest lähtudes ja kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooniga.

Kui inimkaubanduse ohvriks langenud isiku vanus ei ole teada ja on põhjust arvata, et ta on alla 18 aasta vanune, tuleks seda isikut käsitada kui last ja anda talle otsekohe abi, toetust ja kaitset.

Lapsohvritele mõeldud abi- ja toetusmeetmete eesmärk peaks olema nende füüsiline ja psühhosotsiaalne taastumine ning kestmajääv lahendus konkreetse isiku jaoks.

Arvestades inimkaubanduse lapsohvrite erilist kaitsetust, peaksid neile kriminaaluurimise ja kriminaalmenetlusega kaasnevate küsitluste ajal kättesaadavad olema täiendavad kaitsemeetmed.

(14) Iga liikmesriik peaks välja töötama inimkaubandusvastase poliitika ja/või seda tugevdama; see poliitika peaks hõlmama meetmeid, mis vähendavad kõigi ärakasutamise vormide aluseks olevat nõudlust, kasutades selleks teadustegevuse, teavitamise, teadlikkuse suurendamise ja hariduse vahendeid. Kõnealuste meetmete puhul peaks iga liikmesriik võtma arvesse soolisi aspekte ja lapse õigusi.

(15) 18. juuni 2009. aasta direktiivis 2009/52/EÜ, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste miinimumnõuded,¹ sätestatakse karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele, kes vaatamata sellele, et neid ei süüdistata inimkaubanduses ega mõisteta selles süüdi, kasutavad teadlikult inimkaubanduse ohvri tööd või teenuseid. Lisaks sellele peaksid liikmesriigid arvestama võimalusega rakendada karistusi inimkaubanduse ohvri teenuseid teadlikult kasutavate isikute suhtes. Nimetatud täiendav kriminaliseerimine võiks hõlmata nii seaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide ja ELi kodanike tööandjaid kui ka inimkaubanduse ohvrite seksuaalteenuste ostjaid sõltumata nende kodakondsusest.

(16) Liikmesriigid peaksid looma riiklikud järelevalvesüsteemid, näiteks määrama riiklikud raportöörid või looma samaväärsed mehhanismid, et koguda andmeid ja koostada inimkaubandusalaste suundumuste hindamisi, mõõta inimkaubandusvastaste meetmete tulemuslikkust ja anda korrapäraselt aru asjakohastele siseriiklikele asutustele; nad peaksid kõnealused süsteemid looma viisil, mida nad peavad oma sisemist korraldust arvestades asjakohaseks, võttes arvesse vajadust tagada minimaalne struktuur ja kindlaksmääratud ülesannetejaotus.

---

¹ ELT L 126, 30.6.2009, lk 24.

(17) Kuna käesoleva raamotsuse eesmärki, nimelt võidelda inimkaubanduse vastu, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning selle ulatuse ja toime tõttu on seda parem saavutada Euroopa Liidu tasandil, võib Euroopa Liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 viidatud ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev raamotsus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(18) Käesolevas raamotsuses tunnustatakse põhiõigusi ja järgitakse põhimõtteid, mida on tunnustatud eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, nimelt inimväärikust, orjuse, sunniviisilise töö ja inimkaubanduse keelustamist, piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keelustamist, lapse õigusi, õigust vabadusele ja turvalisusele, sõna- ja teabevabadust, isikuandmete kaitset, õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele ning kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Eelkõige püütakse käesoleva raamotsusega tagada nimetatud õiguste ja põhimõtete täielikku järgimist,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA RAAMOTSUSE:

Artikkel 1

Inimkaubandusega seotud kuriteod

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmised tahtlikud teod on karistatavad:

isikute värbamine, transportimine, üleviimine, varjamine või vastuvõtmine, sealhulgas kõnealuse isiku üle teostatava kontrolli vahetamine või üleandmine, milleks kasutatakse ähvardusi, jõudu või muid sunnimeetodite vorme, inimröövi, kelmust, pettust, võimu või kaitsetu seisundi kuritarvitamist või teise isiku üle kontrolli omava isiku nõusoleku saavutamiseks raha või hüvitiste võtmist või andmist ärakasutamise eesmärgil.

2. Kaitsetu seisundiga on tegemist juhul, kui isikul puudub reaalne või vastuvõetav alternatiiv väärkohtlemisele allumisele.
3. Ärakasutamine hõlmab vähemalt isiku kasutamist prostituudina või muid seksuaalse ärakasutamise vorme, sunniviisilist tööd või pealesunnitud teenuseid (sealhulgas kerjamist)¹, orjust või muid samalaadseid tingimusi, sunnitööd, kuritegelike toimingutega² seotud ärakasutamist või elundite eemaldamist³.
4. Inimkaubanduse ohvri nõusolek kavandatud või tegeliku ärakasutamisega ei ole tähtis, kui on kasutatud mõnd lõikes 1 nimetatud vahendit.
5. Kui lõikes 1 nimetatud kuritegu on seotud lapsega, käsitatakse seda karistatava inimkaubandusena isegi juhul, kui ühtegi lõikes 1 nimetatud vahendit ei ole kasutatud.
6. Käesolevas raamotsuses tähendab „laps” alla 18aastast isikut.

Artikkel 2

Kuriteole kallutamine, kaasaaitamine ja kuriteokatse

Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 1 nimetatud kuriteole kihutamine, kaasaaitamine või kuriteokatse on karistatav.

---

¹ DE delegatsioonil on sisuline reservatsioon.

² DE delegatsioonil on sisuline reservatsioon.

³ DE delegatsioonil on sisuline reservatsioon.

Artikkel 3¹

Karistused

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 1 nimetatud kuriteod oleks karistatavad ning et karistuse maksimummääraks oleks vähemalt viie- kuni kümneaastane vanglakaristus.
2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 1 nimetatud kuriteo eest karistatakse vähemalt kümneaastase maksimaalse vangistusega, kui kuritegu on pandud toime mõnel järgmistest asjaoludest:
  - a) kuriteoga on tahtlikult või raske ettevaatamatuse tõttu ohustatud ohvri elu;
  - b) kuritegu pandi toime rasket vägivalda kasutades või kuritegu põhjustas ohvrile eriti suurt kahju;
  - c) kuritegu pandi toime isiku vastu, kes on eriti kaitsetu, mis käesoleva raamotsuse kontekstis hõlmab vähemalt kõiki lapsohvreid²;
  - d) kuriteo pani toime kuritegelik ühendus raamotsuse 2008/841/JSK³ tähenduses.
3. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 2 nimetatud kuritegude eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega, millega võib kaasneda üleandmine.
4. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juhul kui kuriteo on toime pannud ametnik oma ametikohustuste täitmisel, on tegemist raskendava asjaoluga.

---

¹ Komisjon väljendas üldist reservatsiooni selle artikli ümbersõnastamise suhtes ning rõhutas vajadust karistusi veelgi lähendada ja suurendada.

² DE esitas lõike 2 punkti c suhtes sisulise reservatsiooni. Komisjon esitas sisulise reservatsiooni selle suhtes, et raskendava asjaolu kindlakstegemise kohustus on kehtestatud üksnes laste puhul.

³ ELT L 300, 11.11.2008, lk 42.

Artikkel 4

Juriidilise isiku vastutus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilist isikut saab võtta vastutusele artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude eest, mille on tema kasuks toime pannud iseseisvalt või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kes on juriidilise isiku juures juhtival kohal, järgmistel alustel:
  - a) õigus esindada juriidilist isikut,
  - b) õigus teha juriidilise isiku nimel otsuseid või
  - c) õigus kontrollida juriidilist isikut.
2. Liikmesriigid tagavad ka, et juriidilist isikut saab võtta vastutusele, kui lõikes 1 nimetatud isiku järelevalve või kontrolli puudumise tõttu on kõnealuse juriidilise isiku alluvuses oleval isikul osutunud võimalikuks tema kasuks toime panna artiklites 1 ja 2 osutatud kuritegu.
3. Juriidilise isiku vastutus vastavalt lõigetele 1 ja 2 ei välista kriminaalmenetlust füüsiliste isikute suhtes, kes on osalenud artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude toimepanemises täideviija, kihutaja või kaasaaitajana.
4. Käesolevas raamotsuses tähendab „juriidiline isik” üksust, millel on juriidilise isiku staatus vastavalt kohaldatavale õigusele, välja arvatud riigid või avalik-õiguslikud asutused, kes teostavad riigivõimu, ning avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid.

Artikkel 5

Juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad karistused

Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 4 lõigete 1 ja 2 kohaselt vastutusele võetud juriidilise isiku suhtes kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, mille hulka kuuluvad kriminaalõiguslikud ja muud trahvid ning võivad kuuluda muud karistused, näiteks:

- a) riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmine;
- b) ajutine või alaline ettevõtluskeeld;
- c) kohtuliku järelevalve alla võtmine;
- d) sundlõpetamine;
- e) kuriteo toimepanekul kasutatud üksuste ajutine või lõplik sulgemine.

Artikkel 6

Ohvri süüdistuse mitteesitamine või ohvri karistamata jätmine

Kõik liikmesriigid näevad vastavalt oma õigussüsteemi aluspõhimõtetele ette võimaluse, et inimkaubanduse ohvri ei esitata süüdistust ega karistata tema osalemise eest kuritegelikes toimingutes, mida nad on olnud sunnitud toime panema artiklis 1 osutatud tegude objektiks olemise otsesel tulemusel.

Artikkel 7

Uurimine ja süüdistuse esitamine

1. Kõik liikmesriigid tagavad, et artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude uurimine ja nende eest süüdistuse esitamine ei sõltu ohvri antud tunnistusest või esitatud süüdistusest ja et kriminaalmenetlust võib jätkata isegi siis, kui ohver on oma avalduse tagasi võtnud.¹

---

¹ Käesoleva juriidilise dokumendi vastuvõtmise ajal teeb IE ühepoolse avalduse selle kohta, et oma siseriiklikust õigusest tulenevalt ei pruugi tal olla võimalik kohtumenetlust jätkata, kui see sõltub täielikult tunnistaja ütlusest.

2. Juhul kui toimepandud kuriteo raskusaste või iseloom on selleks piisav, võtavad kõik liikmesriigid vajalikud meetmed, et piisava aja jooksul pärast ohvri täisealiseks saamist oleks võimalik artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude eest süüdistus esitada.
3. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et isikud, üksused või talitused, kelle ülesandeks on artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude uurimine või nende eest süüdistuse esitamine, oleksid saanud nõuetekohase väljaõppe.
4. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et organiseeritud kuritegevuse või teiste raskete kuritegevuse juhtumite puhul kasutatavad tõhusad uurimisvahendid on kättesaadavad isikutele, üksustele või talitustele, kelle ülesanne on artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude uurimine või nende eest süüdistuse esitamine.

Artikkel 8

Jurisdiktsioon

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada oma jurisdiktsioon artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude puhul, kui:
  - a) kuritegu on tervikuna või osaliselt toime pandud selle riigi territooriumil; või
  - b) kuriteo toimepanija on selle riigi kodanik või tema alaline elukoht asub selle riigi territooriumil; või
  - c) kuritegu on toime pandud selle riigi kodaniku vastu või isiku vastu, kelle alaline elukoht on selle riigi territooriumil; või
  - d) kuritegu on toime pandud selle liikmesriigi territooriumil asutatud juriidilise isiku kasuks.
2. Liikmesriik võib otsustada, et ta ei kohalda lõike 1 punktis b sätestatud jurisdiktsiooni käsitlevaid norme või kohaldab neid ainult erijuhtudel või -asjaoludel seoses kuritegudega, mille toimepaneja alaline elukoht on kõnealuse liikmesriigi territooriumil, ning et ta ei kohalda lõike 1 punktides c ja d sätestatud jurisdiktsiooni käsitlevaid norme või kohaldab neid ainult erijuhtudel või -asjaoludel seoses kuritegudega, mis on toime pandud väljaspool tema territooriumi.

3. Artiklites 1 ja 2 nimetatud, väljaspool asjaomase liikmesriigi territooriumi toime pandud kuritegude eest süüdistuse esitamise korral lõike 1 punktis b nimetatud asjaoludel võtab iga liikmesriik lõike 2 kohaldamisel vajalikud meetmed tagamaks, et tema jurisdiktsiooni kehtestamine ei sõltuks sellest, kas,
  - a) asjaomased teod on kuriteod seal, kus need toime pandi, või
  - b) kas süüdistuse esitamise saab alata üksnes pärast ohvri avaldust seal, kus kuritegu toime pandi, või selle riigi avaldust, kus kuritegu toime pandi.
4. Kui liikmesriigid otsustavad kohaldada lõiget 2, teatavad nad sellest nõukogu peasekretariaadile ja komisjonile ning viitavad vajaduse korral teatud juhtudele ja asjaoludele, mille suhtes otsust kohaldatakse.

Artikkel 9

Inimkaubanduse ohvrite abistamine ja toetamine

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et ohvreid abistatakse ja toetatakse enne kriminaalmenetlust, selle ajal ja asjakohase aja jooksul pärast seda, et neil oleks võimalik kasutada 15. märtsi 2001. aasta raamotsuses 2001/220/JSK (ohvrite seisundi kohta kriminaalmenetluses) ja käesolevas raamotsuses sätestatud õigusi.
2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et isikule antakse abi ja toetust alates hetkest, kui pädevatel ametiasutustel on andmeid selle kohta, et isiku suhtes võib olla pandud toime artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegu.
3. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et luua nõuetekohased mehhanismid ohvrite varajaseks tuvastamiseks ning nende abistamiseks ja toetamiseks koostöös asjaomaste tugiorganisatsioonidega.

4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud abi- ja toetusmeetmed peavad võimaldama vähemalt sellist elatustaset, mis kindlustab ohvri toimetuleku, sealhulgas turvalist majutust ning materiaalselt abi, vajalikku arstiabi, mis hõlmab ka psühholoogilist abi, nõustamist ja teavitamist ning vajaduse korral suulise ja kirjaliku tõlke teenuseid. Liikmesriigid hoolitsevad erivajadustega ohvrite vajaduste rahuldamise eest.

Artikkel 10

Inimkaubanduse ohvrite kaitsmine kriminaaluurimise ja kriminaalmenetluse ajal

1. Käesolevas artiklis osutatud kaitsemeetmeid kohaldatakse lisaks õigustele, mis on sätestatud raamotsusega 2001/220/JSK.
2. Kõik liikmesriigid tagavad, et inimkaubanduse ohvritel on juurdepääs õigusnõustamisele ning vastavalt ohvrite rollile asjaomases õigussüsteemis, juriidilisele esindamisele, sealhulgas hüvitise taotlemisel. Juriidiline esindamine peab olema tasuta sel juhul, kui ohvril ei ole piisavaid rahalisi vahendeid.
3. Piiramata kaitseõigust, võimaldavad kõik liikmesriigid (juhul kui see on kooskõlas nende õigussüsteemi aluspõhimõtetega ja kui see on asjakohane) seda, et tunnistaja rollis oleva inimkaubanduse ohvri isikut ei avalikustata¹.
4. Kõik liikmesriigid tagavad, et inimkaubanduse ohvrid saavad lähtuvalt individuaalsest riskihindamisest asjakohast kaitset ning et neil on muu hulgas vajadusel võimalik kasutada tunnistajakaitse programme või teisi sarnaseid meetmeid siseriiklike õigusaktide või menetlustega kindlaksmääratud alustel.

---

¹ Käesoleva raamotsuse vastuvõtmise ajal teeb IT ühepoolse avalduse selle kohta, et anonüümsete tunnistajate kasutamine on vastuolus selle riigi põhiseaduse põhimõtetega.

5. Ilma et see piiraks kaitseõigust ning vastavalt pädevate ametiasutuste koostatud individuaalsele hindamisele, milles on arvestatud ohvri isiklike asjaoludega, tagavad kõik liikmesriigid, et inimkaubanduse ohvritele saab osaks erikohtlemine, mille eesmärk on takistada uuesti ohvriks langemist, vältides nii palju kui võimalik ning kohtu kaalutusõigust, kohtupraktikat või kohtu antud suuniseid käsitlevate siseriiklike õigusaktide ja normidega määratud alustel:
- a) tarbetut taasküsitlemist uurimise, süüdistuse esitamise ja kohtuliku arutamise käigus;
  - b) silmsidet ohvri ja kuriteo toimepanija vahel, sealhulgas tunnistuste andmisel, näiteks küsitlemise ja risküsitluse ajal, kasutades selleks asjakohast sidetehnoloogiat;
  - c) tunnistuste andmist avalikul kohtuistungil;
  - d) tarbetuid küsimusi eraelu kohta.

Artikkel 11

Üldsätted, mis käsitlevad inimkaubanduse lapsohvritele osutatavaid abi-, toetus- ja kaitsemeetmeid

1. Inimkaubanduse lapsohvritele abistamisel, toetamisel ja kaitsmisel seatakse esikohale lapse huvid.
2. Kõik liikmesriigid tagavad, et kui inimkaubanduse ohvri vanus ei ole teada ja on põhjust arvata, et isik on laps, käsitatakse isikut lapsena, et ta saaks kooskõlas artiklitega 12 ja 13 viivitamatult juurdepääsu abile, toetusele ja kaitsele.

Artikkel 12

Inimkaubanduse lapsohvrite abistamine ja toetamine

1. Käesolevas artiklis osutatud abi- ja toetusmeetmeid kohaldatakse lisaks artikli 9 sätetele.
2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et erimeetmed, mida on füüsilise ja psühhosotsiaalse taastumise raames vaja inimkaubanduse lapsohvrite abistamiseks ja toetamiseks lühi- ja pikaajalises perspektiivis, võetakse pärast iga lapsohvri konkreetse olukorra individuaalset hindamist, milles võetakse nõuetekohaselt arvesse lapse seisukohti, vajadusi ja huve.
3. Kui see on asjakohane ja võimalik, võtavad kõik liikmesriigid vajalikud meetmed, et abistada ja toetada inimkaubanduse lapsohvrite perekondi, kui asjaomane perekond asub liikmesriigi territooriumil. Eelkõige kohaldavad kõik liikmesriigid vajaduse ja võimaluse korral perekonna suhtes nõukogu raamotsuse 2001/220/JSK artiklit 4.

Artikkel 13

Inimkaubanduse lapsohvrite kaitsmine kriminaaluurimise ja kriminaalmenetluse ajal

1. Käesolevas artiklis osutatud kaitsemeetmeid kohaldatakse lisaks artikli 10 sätetele.
2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et õigusasutused määravad vastavalt ohvrite rollile asjaomases õigussüsteemis kriminaaluurimise ja kriminaalmenetluse ajal inimkaubanduse lapsohvrile eriesindaja sellisel juhul, kui siseriiklike õigusaktide kohaselt vanemliku vastutuse kandjad ei saa last esindada enda ja lapsohvri huvide konflikti tõttu või kui laps on saatjata.

3. Piiramata kaitseõigust, võtab iga liikmesriik vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude kriminaaluurimises
- a) toimuvad vestlused lapsohvritega põhjendamatu viivitusest pärast asjaoludest teatamist pädevatele asutustele;
  - b) toimuvad vestlused lapsohvritega vajaduse korral selleks loodud või kohandatud ruumides;
  - c) vajaduse korral juhib vestlust lapsohvriga või viib selle läbi selleks koolitatud spetsialist;
  - d) juhivad võimaluse ja vajaduse korral kõiki lapsohvritega peetavaid vestlusi läbi samad isikud;
  - e) on küsitlusi võimalikult vähe ja neid korraldatakse ainult äärmise vajaduse korral kriminaalmenetluse eesmärgil;
  - f) võib lapsohvriga kaasas olla tema juriidiline esindaja või vajaduse korral tema valitud täiskasvanu, kui selle isiku suhtes ei ole tehtud vastupidist põhjendatud otsust.
4. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude kriminaaluurimise raames võib filmida kõiki lapsohvriga või vajaduse korral lapstunnistajaga peetavaid vestlusi ning et selliseid filmitud vestlusi võib vastavalt riiklikes õigusaktides sätestatud eeskirjadele kasutada kriminaalmenetluses tõendina.
5. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 1 ja 2 nimetatud kuritegude osas läbiviidavas kriminaalmenetluses on võimalik kohtus mitteviibivat lapsohvrit ära kuulata, kasutades selleks eelkõige asjakohast sidetehnoloogiat.

Artikkel 14

Ennetamine

1. Kõik liikmesriigid püüavad vähendada kõigi inimkaubandusega seonduvate ärakasutamise vormide aluseks olevat nõudlust.
2. Kõik liikmesriigid võtavad teadlikkuse suurendamise ja inimeste, eelkõige laste, inimkaubanduse ohvriks langemise ohu vähendamise eesmärgil asjakohaseid meetmeid, nagu näiteks teavituse- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniad ning teadus- ja haridusprogrammid, mida vajadusel viiakse läbi koostöös kodanikuühiskonna organisatsioonidega.
3. Kõik liikmesriigid edendavad korrapärase koolituste korraldamist ametnikele, sealhulgas tegevteenistuses politseinikele, kes võivad kokku puutuda ohvrite või potentsiaalsete ohvritega, et nad suudaksid tuvastada inimkaubanduse ohvreid või potentsiaalseid ohvreid ja nendega tegeleda.
4. Piiramata ühenduse õiguse kohaldamist, kaaluvad kõik liikmesriigid meetmete võtmist selleks, et kriminaliseerida artiklis 1 nimetatud ärakasutamisega seotud teenuste kasutamine juhul, kui teenust kasutav isik on teadlik sellest, et teenust pakkuv isik on artiklis 1 nimetatud kuritegude ohver.

Artikkel 15

Riiklikud raportöörid või samaväärsed mehhanismid

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et määrata riiklikud raportöörid või luua samaväärsed mehhanismid. Selliste mehhanismide ülesanneteks on inimkaubandusalaste suundumuste hindamiste koostamine, inimkaubandusvastaste meetmete tulemuslikkuse hindamine ja aruandlus.

Artikkel 16

Territoriaalne kohaldamisala

Käesolevat raamotsust kohaldatakse Gibraltari suhtes¹.

Artikkel 17

Raamotsuse 2002/629/JSK kehtetuks tunnistamine

Raamotsus 2002/629/JSK inimkaubanduse vastu võitlemise kohta tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 18

Rakendamine

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikud meetmed [30 kuu jooksul selle vastuvõtmisest].
2. Liikmesriigid edastavad [30 kuu jooksul alates vastuvõtmisest] nõukogu peasekretariaadile ja komisjonile nende sätete teksti, millega võetakse siseriiklikku õigusse üle käesolevast raamotsusest tulenevad kohustused. Nõukogu hindab hiljemalt [nelja aasta jooksul vastuvõtmisest] seda teavet käsitleva aruande ja komisjoni edastatud kirjaliku aruande põhjal, millises ulatuses on liikmesriigid võtnud käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikke meetmeid.

Artikkel 19

Jõustumine

Käesolev raamotsus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

---

¹ Tingimusel, et ES ja UK selle heaks kiidavad.